

شاخص‌های بهداشتی و درمانی

نحوه محاسبه، تفسیر و کاربرد عملی آن‌ها

اهنمایی برای دانشجویان و کارکنان بهداشتی درمانی

مؤلفین:

دکتر محمد زاهدانی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و مرکز خدمات ارتقای سلامت

دکتر علیرضا انصاری مقدم

استاد گروه اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و عضو مرکز تحقیقات ارتقای سلامت

وحید رحیم‌زاده

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

نجمه عزیزی

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

فرزاد رمضانی

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

عنوان و نام پدیدآور: شاخص‌های بهداشتی و درمانی: نحوه محاسبه، تفسیر و کاربرد عملی آن‌ها راهنمایی برای دانشجویان و کارکنان بهداشتی درمانی / مؤلفین: محمد خمرنیا... [و دیگران]

مشخصات نشر: مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳۳۶ ص.

شابک: 978-600-247-868-9

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: مؤلفین: محمد خمرنیا، علیرضا انصاری مقدم، وحید رحیم‌زاده، نجمه عزیزی، فرزاد رضانی.

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: شاخص‌های سلامتی -- ایران -- اندازه‌گیری

رصوف: Health status indicators -- Iran -- Measurement

شماره افزوده: خمرنیا، محمد، ۱۳۶۴-

رده‌بندی کنگر: R۴۰۷/۴

رده‌بندی دیویر: ۶۱۰۴۲۵۵

شماره کتابشناسی سی: ۵۸۷۰۶

معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

زاهدان - میدان دکتر حسابی - پردیس دانشگاه علوم پزشکی زاهدان - پست: ۵۴۳۳۳۲۱۱۶

ناشر: سخن گستر - مشهد - خیابان ابن‌سینا - شماره ۳۳ - تلفن: ۴۳۹۹۵۵

نام کتاب: شاخص‌های بهداشتی و درمانی: نحوه محاسبه، تفسیر و کاربرد عملی آن‌ها راهنمایی برای

دانشجویان و کارکنان بهداشتی درمانی

مؤلف: محمد خمرنیا، علیرضا انصاری مقدم، وحید رحیم‌زاده، نجمه عزیزی، فرزاد رضانی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸

چاپ: چاپخانه البرز

صحافی: پارسیان

قیمت: ۴۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۸۶۸-۹

پیشگفتار

ارزیابی عملکرد سازمان‌ها نشان‌دهنده مقدار پیشرفت و تحقق اهداف آن‌ها است. شاخص‌ها از جمله ابزارهای مهم کمک‌کننده در ارزیابی عملکرد سازمان‌ها، به‌خصوص سازمان‌های بهداشتی درمانی هستند. فقدان کتابی جامع در زمینه شاخص‌های بهداشتی درمانی محسوس بود؛ لذا کتاب حاضر به‌منظور رفع این نیاز برای دانشجویان و کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی تألیف و گردآوری شد. این کتاب در چهار بخش زیر تدوین شده است:

بخش اول تعریف مرتبط با شاخص و شناخت انواع و دسته‌بندی‌های شاخص‌ها است؛ در بخش دوم شاخص‌های بهداشتی در قالب ۹ فصل بررسی می‌شود؛ شاخص‌های درمانی در بخش سوم به تفصیل بررسی شده‌اند؛ در نهایت در بخش چهارم با توجه به اهمیت شاخص‌های عدالت در سلامت، این گروه از شاخص‌ها بررسی و تفسیر شده است.

انتظار می‌رود کارکنان و دانش‌مندان نظام سلامت با شناخت دقیق و کامل شاخص‌های این حوزه و تلاش برای تحقق و ارتقای آن‌ها با توجه به استانداردها، گامی در جهت ارتقای سلامت و رفاه جامعه بردارند. در انتها باید یادآور شد مطالب کتاب حاضر از منابع معتبر تهیه و تدوین شده است؛ اما با همه تلاش‌های انجام‌شده این مجموعه خالی از نقص نیست و به‌طور قطع نظرات سازنده خوانندگان محترم یاری‌رسان ما در هر چه بهتر کردن مطالب کتاب در چاپ‌های بعدی خواهد بود.

امید آنکه این کتاب بتواند گامی مؤثر در راستای ارتقای شاخص‌های بهداشتی درمانی بردارد و پاسخگوی بخشی از نیازهای خوانندگان عزیز باشد.

گروه مؤلفان

Email: m_khammar1985@yahoo.com

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
بخش اول: شناخت شاخص.....	۱۳
۱- مقدمه.....	۱۴
۲- شاخص.....	۱۵
۳- ویژگی‌های شاخص.....	۱۶
۴- شاخص‌های بهداشتی در ملی.....	۱۹
۵- اهمیت شاخص‌های بهداشتی در ملی.....	۲۰
۶- انواع شاخص‌های بهداشتی در ملی.....	۲۱
۷- ابعاد شاخص بر اساس مدل دنا.....	۲۴
۸- روش‌های تولید شاخص.....	۲۶
منابع بخش اول.....	۲۷
بخش دوم: شاخص‌های بهداشتی.....	۲۹
فصل اول: شاخص‌های جمعیت، توسعه و سلامت.....	۳۰
۱- مقدمه.....	۳۱
۲- شاخص‌های جمعیتی.....	۳۲
۳- شاخص‌های مربوط به ازدواج و طلاق.....	۳۸
۴- شاخص‌های باروری.....	۴۰
۵- شاخص‌های مرگ و میر.....	۴۵
۶- شاخص‌های توسعه و سلامت.....	۵۱
منابع فصل اول.....	۶۰
فصل دوم: شاخص‌های برنامه‌پیشگیری و کنترل بیماری‌ها.....	۶۱
۱- مقدمه.....	۶۲
۲- شاخص‌های کلی.....	۶۲
۱-۲- میزان بروز بیماری در منطقه‌ای خاص، در زمان خاص.....	۶۲
۲-۲- میزان‌های اختصاصی بروز.....	۶۴
۳-۲- میزان شیوع بیماری در منطقه‌ای خاص، در زمان خاص.....	۶۶

۶۷	۴-۲- ارتباط بین میزان شیوع و بروز
۶۸	۵-۲- میزان کشندگی ناشی از یک بیماری در منطقه خاص، در زمان خاص
۶۹	۳- شاخص‌های بیماری‌های واگیر
۶۹	۳-۱- فلج اطفال
۷۲	۳-۳- میزان بروز بیماری سالک
۷۲	۳-۳- شاخص‌های بیماری سل
۷۸	۴-۳- شاخص‌های بیماری وبا
۷۹	۵-۳- شاخص‌های بیماری سرخک
۷۹	۶-۳- شاخص‌های بیماری مالاریا
۸۱	۴- شاخص‌های بیماری‌های غیرواگیر
۸۱	۴-۱- میزان شیوع کمبود ویتامین A
۸۱	۴-۲- بیماری تالاسمی
۸۲	۴-۳- میزان جمعیت تحت پوشش برنامه کنترل بیماری
۸۳	۴-۴- شاخص‌های بیماری پنهانی خون
۸۸	۴-۵- شاخص‌های بیماری دیابت
۹۱	۴-۶- میزان مرگ ناشی از بیماری‌های عفونی
۹۱	۴-۷- درصد پوشش غربالگری هیپوتیروییدی کودکان در فاصله سنی ۳ تا ۵ روزگی
۹۲	۴-۸- شاخص‌های سرطان
۹۴	۴-۹- میزان بروز بیماری‌های غیرواگیر شغلی
۹۴	۵- شاخص‌های واکسیناسیون
۹۴	۵-۱- میزان پوشش به تفکیک واکسن در کودکان کمتر از یک سال
۹۶	۵-۲- میزان پوشش به تفکیک واکسن و نوبت در کودکان کمتر از یک سال
۹۶	۵-۳- میزان پوشش واکسن توأم به تفکیک گروه هدف
۹۷	۵-۴- میزان آفت واکسن (پنتاوالان، پولیو) (۳ به ۱)
۹۸	۵-۵- میزان پرت واکسن
۹۸	۶- شاخص‌های مربوط به برنامه ایران
۱۰۳	منابع فصل دوم
۱۰۵	فصل سوم: شاخص‌های سلامت خانواده
۱۰۶	۱- مقدمه
۱۰۶	۲- برنامه کودکان
۱۰۶	۲-۱- تغذیه با شیر مادر و شیر مصنوعی
۱۰۹	۲-۲- شاخص‌های مربوط به مکمل‌ها
۱۱۱	۲-۳- خدمات و مراقبت‌های کودکان
۱۲۰	۲-۴- شاخص‌های مرگ‌ومیر نوزادان و کودکان

۱۲۲	۳- برنامه سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس
۱۲۸	۴- برنامه سلامت باروری
۱۳۹	۵- برنامه مادران
۱۳۹	۵-۱- شاخص های زایمان
۱۴۳	۵-۲- شاخص های مراقبت
۱۴۸	۶- برنامه میان سالان
۱۵۱	۷- برنامه سالمندان
۱۵۷	منابع فصل سوم
۱۵۸	فصل چهارم: شاخص های سلامت محیط و حرفه
۱۵۹	۱- مقدمه
۱۵۹	۲- شاخص های سلامت
۱۶۰	۲-۱- شاخص های مربوط به بهداشت مواد غذایی
۱۶۱	۲-۲- شاخص های مربوط به آلودگی عمومی
۱۶۶	۲-۳- شاخص های مربوط به بهداشت آب
۱۷۱	۲-۴- شاخص های مربوط به توانایی بهداشتی در حمام
۱۷۳	۲-۵- شاخص های مربوط به دفع زباله، فضولات حیوانی و فاضلاب
۱۷۵	۳- شاخص های بهداشت حرفه ای
۱۸۸	منابع فصل چهارم
۱۸۹	فصل پنجم: شاخص های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۱۹۰	۱- مقدمه
۱۹۱	۲- شاخص های مربوط به برنامه های آموزشی
۱۹۵	۳- شاخص های مربوط به برنامه ملی خودمراقبتی
۱۹۶	۳-۱- خودمراقبتی فردی
۱۹۷	۳-۲- خودمراقبتی اجتماعی
۱۹۹	۳-۳- خودمراقبتی سازمانی
۲۰۰	۳-۴- گروه های خودیاری
۲۰۱	منابع فصل پنجم
۲۰۲	فصل ششم: شاخص های تغذیه
۲۰۳	۱- مقدمه
۲۰۳	۲- شاخص های برنامه مشارکتی حمایتی بهبود وضع تغذیه کودکان
۲۰۷	۳- شاخص های برنامه حمایت تغذیه ای مادران باردار و شیرده نیازمند
۲۰۹	۴- برنامه ترویج تغذیه با شیر مادر
۲۱۳	۵- شاخص های شیر مصنوعی
۲۱۴	۶- درصد مکمل یاری کودکان و مادران

۲۱۴	۷- سایر شاخص‌ها
۲۱۷	منابع فصل ششم
۲۱۸	فصل هفتم: شاخص‌های سلامت دهان و دندان
۲۱۹	۱- مقدمه
۲۱۹	۲- اهداف سازمان جهانی بهداشت در بهداشت دهان و دندان برای سال ۲۰۲۰
۲۲۰	۳- وضعیت موجود در ایران
۲۲۱	۴- ادغام بهداشت دهان و دندان در سیستم شبکه
۲۲۲	۵- شاخص DMFT
۲۲۶	منابع فصل هفتم
۲۲۷	فصل هشتم: شاخص‌های سلامت روان
۲۲۸	۱- مقدمه
۲۲۸	۲- تعریف بهداشت روان
۲۲۸	۳- اهمیت بهداشت روان
۲۲۸	۴- پیشگیری از بیماری‌های روانی
۲۲۹	۵- برنامه‌گذاری بهداشت روان
۲۳۰	۶- شاخص‌های بهداشت روان
۲۳۹	منابع فصل هشتم
۲۴۰	فصل نهم: شاخص‌های مدیریت در بخش بهداشت و درمان
۲۴۱	۱- مقدمه
۲۴۱	۲- مدیریت منابع
۲۴۲	۳- مدیریت خدمات و مراقبت‌های بهداشتی
۲۴۵	۴- مدیریت منابع مالی (اقتصاد بهداشت، بیمه، هزینه‌ها)
۲۵۱	منابع فصل نهم
۲۵۳	بخش سوم: شاخص‌های درمانی
۲۵۴	۱- مقدمه
۲۵۴	۲- آمار بیمارستانی
۲۵۵	۲-۱- آمار مربوط به بیمارستان
۲۷۲	۲-۲- آمار مربوط به بیمار
۲۷۷	۳- شاخص‌های اختصاصی بخش زنان و زایمان
۲۷۸	۴- شاخص‌های اختصاصی بخش اورژانس
۲۸۵	۵- شاخص‌های ایمنی بیمار
۲۹۰	۶- شاخص‌های ارزیابی عملکرد پرستاران

۲۹۰	۱-۶- شاخص‌های ساختار
۲۹۲	۲-۶- شاخص‌های فرآیند
۲۹۴	۳-۶- شاخص‌های برآیند
۲۹۷	منابع بخش سوم

۲۹۹	بخش چهارم: شاخص‌های عدالت در سلامت
۳۰۰	۱- مقدمه
۳۰۱	۲- شاخص‌های عدالت در سلامت
۳۳۲	منابع بخش چهارم
۳۳۳	واژه‌نامه